

МАЇК
ЦОГАНСЕН
Ситтутунга

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2023

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Художні оповідання

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ГНИЛИЗНА

Я хочу розповісти одну історію, що скоїлася з моїм знайомим Павліком Явнем.

Павлік Явень блондин, невеличкий на зріст, з кніпс-пенсне на спокійному носі, акуратненько вдягнений блондин. Шіммі стоять у нього в шахві, а ходить він улітку в сандалах, бо в сандалах ходять комуністи, а Павло Явень хоче вступити до партії.

Не те, щоб він вірив в те, що має бути комуністичний лад, скоріше він хоче, щоб йому було добре. Він комуніст-індивідуаліст!

Крім того, він хоче мати револьвер.

Намочивши трошки своє русяве волосся, він розчісував його надвоє посередині.

«Люсю» — сказав Павло Явень.

«Павліку» — одгукнулась Люся Явень, його жінка, з ліжка.

«Люсю — я йду оце. Прийду годині в п'ятій. Ти будеш удома?»

«О п'ятій... Павліку, я б хотіла піти к подругі — вона мене викликала в одній справі».

«Гаразд — одповів Павло Явень. — Отже я повернусь зараз-же після обід. До речі, треба говорити не «к подругі», а «до подруги». Коли ти вже вивчишся розмовляти по-українськи?»

Павло Явень підійшов до ліжка, поцілував Люсю в душу, Люся закурликала й оповила його шию пухкенькими ручками. Павло Явень ще раз поцілував Люсю в губки, узяв портфеля, поглянув на годинника на руці й вийшов сінми на двір і на вулицю.

В Павла Явня прекрасна жінка. Мало того, що гарненька, ще й спокійна.

Головне, що нікому й на думку не спаде, що вона могла б його зрадити.

Скоріше Дніпро потече на Чернігів.

Павло Явень запалив цигарку й почав міркувати, йдучи під маленьким дощиком.

Крапа дощ. О, це був дощ. Він так накрапав уже третій день — це вже було занадто.

Павлік ще раз ізгадав про Люсю. Думки його були прихильно-зневажливі.

Жінки всі однакові всередині.

Спочатку доводиться з ними попотягатись — вони кокетують із знайомими й незнайомими й дуже коми-зяться.

Павлік гнівно згадав, як йому доводилось просити; так, просити! Люсю поводитись як слід з чужими.

Тепер не те.

Тепер вона сама, як кішка, закохана в нього й подекуди навіть трішки набридає йому ревностями.

На чужих вона не дивиться зовсім. По гостях вона не ходить, вчащає тільки до однієї подруги.

Вона розповідає Павлікові про подругу — та живе дуже бідно — інколи просто голодує.

Але грошей вона для подруги не прохає — Павлік раз на завше одучив її від благодійних звичок.

Дощ почав заливати Павлікові за комір. — Треба зайти десь. поснідати, поки дощ усухне.

Оце Люська, хоч дощ, хоч що, піде до подруги — та живе десь далеко в передмісті — й прийде стомлена вкрай.

Коли вона приходить відтіля, від неї немає діла, як від жінки — це трішки дратує Павліка.

Дарма, що він сам не пропускає нагоди поласувати на стороні — Павлік уважає, що жінка має бути завше до його послуг.

Женщина — істота недорозвинена й не здатна до творчої роботи. Її діло — бути передовсім жінкою й матір'ю.

Павлік саркастично посміхнувся, згадавши жінвідділ.

Так. Доводиться погоджуватись офіційно з дечим заради головного.

А головне — це всебічний розвиток його, Павла Явня, творчих здібностей. Для цього йому потрібна Люся, добра, різноманітна їжа, зручні меблі...

Цьому перешкоджає оцей чортів дощ. Хоч онде, здається, свінуло на небі.

А для того, щоб зробити кар'єру, Явневі треба вступити до партії.

Потрібну термінологію й лозунги Павлік давно засвоїв. Він має в минулому деякі гріхи й партквиток йому доко-нечно потрібний.

Павлік почав шукати очима пивної.

Одне лихо — це нерви.

Павлік почувває якийсь інстинктивний острах перед робочими.

Йому інколи здається, що вони бачать його наскрізь.

Треба випити пару пляшок перед розмовою з тов. К.

Явень зайшов до пивної, узяв пляшку пива й замовив яечню.

Поки що він наляв шклянку й випив.

— Так. Усе вийде на добре. Сьогодні йому обіцяний ще один підпис на заяві до партії.

— Ясна річ, одразу його членом правління не зроблять; доведеться ще з півроку посекретарювати. Зате зовсім інше відношення. По-перше, він заведе собі револьвера. Він хотів мати револьвера без ніяких дозволів од ДПУ. Револьвер дуже приваблював Явня.

Явень налив другу шклянку й випив її навхилки.

— А членом правління він буде десь в іншому місті. Йому одразу дадуть. Явень узявся до яечні. Доївши останній шматок, він обвів очима кімнату, шукаючи офіціанта.

Він зустрівся поглядом з чіимись чорними, гострими очима. Це був кремезний дядько в шкіряній тужурці.

Явень заплатив за пиво й яечню й підвівся.

Коли він дійшов до дверей, дядько теж підвівся і наздогнав його.

«Скажіть, як тут вийти на Фундукліївську?» — запитав хрипкий голос.

«Фундукліївської нема» — суворо одповів Явень. «Єсть вулиця Леніна».

Дядько ще щось хотів сказати та Явень швидко повернувся й вийшов. Ця розмова йому не подобалася. Дядькові, очевидно, ні до чого була та вулиця, — він чогось хотів від нього, Павла Явня.

Явень вийшов на вулицю. Дощик не крапав більше; сонце гладило його обличчя старенькими, м'якими лапами.

Перейшовши дві вулиці, Явень подивився на руку. До установи ще було рано й він постановив прогулятись після снідання. Сьогодні він піде до т. К. — той мав дати йому останній підпис. Чого від нього хотів той дядько? — 3 підписом т. К. його одразу зарахують у кандидати.

— Чудний якийсь суб'єкт. Дурень, — вирішив Явень і... спинився.

Перед ним стояла повна, висока дама й дивилася йому просто в вічі.

Павло Явень привітно посміхнувся.

Вона посміхнулась собі. Нафарбовані красиві губи одкрили низку чудових зубів. Явень перевів очі на гарненький лаковий черевичок.

«Не можу пригадати, де я вас бачив» — сказав він упевнено.

«Уявіть собі, я теж не можу пригадати» — посміхнулась дама.

«Уявіть собі, я теж не можу пригадати» — посміхнулась дама.

«Ви в той бік?» — запитав Явень. Дама кивнула головою, Явень узяв її під руку.

«Я живу тут недалечко» — сказала вона.

«По Пушкінській?»

«По Пушкінській. Уявить собі: зо мною трапилось нещастя».

«Що таке?» — весело запитав Явень.

«У мене вмер чоловік — сказала вона сухо. — Його треба ховати, а грошей нема».

«Оце тільки й нещастя?» — посміхнувся Явень. — «Я спробую вам допомогти грішми. Воно, правда, таке не щодня трапляється».

Дама починала його цікавити. В неї єсть юмор. Це інтелігентна жінчина — можливо, аристократка!

Явень притулив її руку ближче до себе.

Вони перейшли квартал.

«Ось тут» — сказала дама. Явень кинув блискавичний погляд на табличку — 67, і вони ввійшли в двір.

То була добре обставлена кімната. Правда, біля дверей стояв брудний стілець з примусом і лушпинням од картоплі. Явнів погляд упав на зачинені двополовинні двері.

«Сідайте» — сказала вона.

Явень добув цигарку, запалив і сів. Вона взяла в його цигарку, підійшла до дверей, закинула гачок і раптом, сівши коло Явня, обняла його шию й швидко поцілувала. Потім вона почала розстібувати блузку.

Явень не поспішаючи розстібував сандали.

«Слухайте, а де-ж ваш чоловік? Він нам не заважати-ме?» — спитав він саркастично.

Вона вказала на зачинені другі двері.

Явень приклав руку до її грудей.

Раптом щось зашаруділо в сусідній кімнаті. Явень зблід і одняв свою руку.

«Киньте жарти — що там у тій кімнаті?» — сказав він і взяв в руку свої сандали.

«Я вам сказала — там мій покійний чоловік» — одповіла вона глухо.

Явень гарячковими рухами взувся; йому затрусились коліна.

Вона скинула спідницю, підійшла до дверей і розчинила їх. Двері приходилися просто проти канапи. Явень звівся на ноги й узяв портфеля. В манесенькій кімнатці стояло ліжко — на ньому щось лежало, накрите ковдрою.

— Нема револьвера, — подумав він і схопив жінчину за руку.

«Ідіть, здійміть ковдру».

(До виходу було два кроки).

«Ти боїшся, ціпунчик!» — сказала вона насмішкувато; увійшла в кімнату і зірвала ковдру з ліжка. На ліжку лежав вусатий чорнявий чоловік.

Явневі перетяло дихання.

«Та йди-ж подивись» — сказала вона. — «Ось». Вона підняла чоловікові ногу й пустила. Нога мляво гепнулася на матрац.

(Під ліжком нічого не було).

Явень швидко підійшов і доторкнувся до мерцевої руки. Вона була холодна. Явень глибоко зітхнув.

«Зачиніть ці двері» — сказав він і вийшов.

Вона вийшла слідом і зачинила двері. Явень добув з портфеля п'ять карбованців, поклав їх на стільця й пішов до дверей.

В цій хвилі в вихідні двері постукано.

Тепер злякалась дама. Жах перекривив їй обличчя.

«Ідіть мерщій сюди» — зашепотіла вона.

Явень узявся за гачок.

«Ідіть сюди» — з невимовним жахом пробелькотала жінчина.

Хтось дужою рукою сіпнув двері, аж ляснув гачок.

Явень навшпиньки підбіг до жінчини.

«Майте на оці, що в мене револьвер» — прошепотів він, увійшов у кімнату й зачинив двері. Стало темно мов у льоху — в кімнатці не було вікон.

Він чув (серце калаталось), як вона одчинила вихід і почала щось шепотіти.

Щось торкнуло його в ногу. Явень одскочив на два кроки й засвітив запальничку. Чоловік лежав нерухомо. На краю ліжка сидів кіт і облизував голу ногу мерця.

Серед шепоту Явень почув другий жіночий голос.

«Він умер» — сказала дама. — «Через те я й прохала вас прийти».

«Де він, пустіть!» — розтявся одчайний, пронизливий, знайомий Явневі голос.

Щось завовтузилося у сусідній кімнаті, двері розлетілись, і друга жінчина вдерлась у кімнатку.

Перед Явнем стояла його жінка, Люся Явень.